

Ella-Maria Nutti (suom. Jaana Nikula): Pohjoisessa kahvi on juotu mustana

Koti (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/>)

/ Ella-Maria Nutti (suom. Jaana Nikula): Pohjoisessa kahvi on juotu mustana (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net:443/ella-maria-nutti-pohjoisessa-kahvi-on-juotu-mustana/>)

Ella-Maria Nutti (suom. Jaana Nikula): Pohjoisessa kahvi on juotu mustana

RIITTA VAISMAA – Yleisinhimillinen yksinäisyys

Onnistui ”surkeaa paremmin”, toteaa äiti ensimmäisestä päivästä parikymppisen oikeustieteitä opiskelevan tyttärensä luona Tukholmassa. Tärkeää asiaansa äiti ei vielä saanut kerrotuksi, mutta suurempaa katastrofia ei ainakaan heti sattunut. Äiti Agneta asuu Jällivaarassa. Etäisyys ainoaan tyttäreeseen Tildaan ei ole vain kilometrejä.

Ella-Maria Nutti (s. 1995) on syntynyt ja kasvanut Jällivaarassa Ruotsin Lapissa. Saamelaiskirjailija opiskelee psykologiaa Uumajan yliopistossa. Nutti on kirjoittanut esikoisromaaninsa ruotsiksi. Käy ilmi, että päähenkilö Agneta osaa saamea mutta ei sitä juuri käytä. Agneta työskentelee kotihoidossa, ja joskus oikein vanhojen ihmisten kanssa äidinkieltä tarvitaan. Romaanissaan *Pohjoisessa kahvi on juotu mustana* hän käyttää vain muutamaa saamen sanaa. Tuolloin on kyse läheisyyden, jopa hellyyden ilmaisuista. Molemmat asioita, joita teoksessa kaivataan ja kaihdetaan.

Agneta on saanut tietää, että hän sairastaa levinnyttä keuhkosityöpää, jota ei voida parantaa. Asiasta pitäisi kertoa tyttärelle; tähän patistavat niin paras – ehkä ainoa – ystävä sekä psykologi. Oikeaa aikaa asian esiin ottamiselle ei tunnu ilmaantuvan. Niinpä puhutaan – silloin harvoin kun puhutaan – talosta. Huoli Agnetan isän rakentamasta ja jo rapistuvasta talosta saa edustaa huolta kaikesta muusta. Agnetasta tuntuu pahalta, ellei talo pysy suvussa. Koska Tilda on ainoa lapsi, hän on ainut mahdollisuus.

Agneta on saanut Tildan nuorena, oikeastaan vahingossa. Lapsi on sitonut hänet Jällivaaraan ja taloon. Lapsen isä Anders oli kuvioissa jonkin aikaa. Hän oli väkivaltainen Agnetalle, ei sentään lapselle. Agneta sai mustelmien peittelemisestä tarpeekseen ja nosti miehen tavarat ulos avainta jättämättä.

Tilda itsenäistyi varhain. Jo kymmenvuotiaana hän oli varma, ettei hän jää Lappiin. Tilda kysyy aikuisena äidiltään, miksi tämä aikoinaan jäi, jätti haaveet opiskelusta ja toisenlaisesta elämästä. Äiti vastaa, että koska hän sai lapsen. Tilda kokee äidin kommentin syytöksenä. Samoin romaanissa kaikki äidin ja tyttären sanomiset käsitetään väärin, puolin ja toisin. Vaikka Agneta vakuuttaa, ettei hänen elämässään ole tapahtunut mitään niin hyvää kuin lapsen saaminen, kaikki puhe vain kasvattaa etäisyyttä, vaikeuttaa kommunikointia. Ihmissuhteet ovat romaanissa *Pohjoisessa kahvi on juotu mustana* hyvin tylyjä, koleita.

Agnetalla on miesystävä Jörgen, joka ei hankään monta sanaa päivässä sano. Jörgen tekee kaivoksessa pitkää päivää, lopun aikaa hän katselee televisiosta urheilua. Jonkin verran lämpöä Agneta ja Jörgenin välillä kuitenkin on. Agnetan mukaan Jörgen on kuitenkin parempi kuin kukaan aiemmin. Hän uskoo, ettei Jörgen jätä. Seksikin sujuu, vaikka Agneta on jo hyvin sairas. Tildalle Agneta ei ole uskaltanut Jörgenistä kertoa.

Kun äidin ja tyttären keskustelu puhelimesta ei onnistu, Agneta lähtee Tukholmaan, vaikka ei ole lainkaan matkustuskunnossa. Tilda ei huomaa mitään, vaikka Agnetasta ei paljon ole jäljellä. Agneta syö salaa lääkkeitään ja yrittää jaksaa kulkea tyttären perässä pitkin Tukholmaa. Kunnan keskustelua ei synny, Tilda käyttäytyy kuin pikkulapsi. Hän on itsekeskeinen ja tylyistä tylyin. Vaikka joitain herkkiä hetkiä on, ne loppuvat jo, ennen kuin ovat kunnolla alkaneetkaan. Yksinäisyys on käsin kosketeltavaa.

”He kävelevät hiljaisina katuja pitkin eteenpäin, kulkevat rinnakkain kun mahtuvat, mutta enimmäkseen peräkkäin. Siinä menee kahden yhteen kuuluvan yksinäisen jono. Koleus on laskeutunut heidän välilleen. Agnetalla on möykky vatsassa sekä vertauskuvallisesti että oikeasti. Hänen on sulatettava jää.”

Jotakin on pakko tapahtua, muutoin romaani olisi liian ankea ja ahdistava. Agneta on odottanut Tildan kanssa keskusteluun rauhallista kahdenkeskistä hetkeä, mutta lopulta hän joutuu sairaalan käytävällä ties kuinka monien korvien kuullessa sanomaan lyhyesti, että hän sairastaa syöpää ja kuolee pian.

Varahapen turvin Agneta onnistuu matkustamaan takaisin Jällivaaraan. Pian tulee perässä myös Tilda. Omasta halustaan. Kolme sukupolvea tapaa muistisairaana isän ja isoisän luona hoitokodissa. Kukaan ei puhu talosta. Sanotaan muutama saamen sana ja juodaan mustaa kahvia.

Kaikessa kylmäkiskoisuudessaan *Pohjoisessa kahvi on juotu mustana* on kuitenkin myös herkkä ja hienovireinen kuvaus ihmisten vaikeudesta kohdata toistaan. Jaana Nikulan suomennos tavoittaa Ella-Maria Nuttin kerronnan niukkuuden ja suoraviivaisuuden ja välittää samalla sen, että ihmisten kesken on välittämistä ja huolenpitoa, vaikka sen osoittaminen on kovin vaikeaa.

Ennakkoon odotin saamelaiskirjailijalta enemmän kuin pieniä viittauksia saamelaisuuteen. Nuttin romaanin teemat ovat kuitenkin hyvin yleismaailmallisia. Odotukseni kai olikin vain turha kuvitelma, että kirjailijan etninen tausta automaattisesti merkitsisi taustasta lähtevien asioiden käsittelyä. Yksinäisyys on tärkeä yleisinhimillinen tema.

Ella-Maria Nutti: *Pohjoisessa kahvi on juotu mustana* (Kaffe med mjölk). Suom. Jaana Nikula. Johnny Kniga 2023. 206 s.

Riitta Vaismaa on kirjallisuuskriitikko

« Previous:

Will Sommer (suom Pasi Rakas Jääskeläinen): QAnon -salaliittokultin ytimessä (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/will-sommer-qanon-salaliittokultin-ytimessa/>)

Next:»

Michelle Min Sterling (suom.Kirsi Luoma): Nollaleiri (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/michelle-min-sterling-nollaleiri/>)

admin

Vastaa

Viesti

Nimi

Sähköposti

Lähetä viesti

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed](https://akismet.com/privacy/) (https://akismet.com/privacy/).

Spefi -romaaneja (Tomi Sirviö)

Proudly powered by WordPress (<https://wordpress.org>) | Theme: Content (<https://spicethemes.com>) by
SpiceThemes
